

॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ भेदोर्वैरं ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ संमूर्च्छितमिति पाठे विद्वद्धं ॥ १६ ॥ अमर्षं असहिष्णुतां ॥ १७ ॥ साधारणी विशेषरहिता ॥ १८ ॥ स्थिरः स्थावरः पाषाणतुल्योऽस्मियतो न विदीर्णो भवामि ॥ १९ ॥ आवर्जिताः दासवद्वशाः ॥ २० ॥ पर्युदस्ताः दूरक्षिप्ताः ॥ २१ ॥ ज्येष्ठो वयोऽधिकः श्रेष्ठः प्रशस्यतमः युक्तो नियुक्तः ॥ २२ ॥ अर्घहा सौतिरुवाच एवमुक्तस्ततो राज्ञा व्यासशिष्यः प्रतापवान् ॥ आचक्षेथ यद्वृत्तं तत्सर्वं वेदतत्त्ववित् ॥ ४ ॥ वैशंपायन उवाच शृणु मे विस्तरेणेमां कथां भारतसत्तम ॥ भूय एव महाराज यदितेश्रवणे मतिः ॥ ५ ॥ विदुरस्य मतिं ज्ञात्वा धृतराष्ट्रो विक्रान्तः ॥ दुर्योधनमिदं वाक्यमुवाच विजने पुनः ॥ ६ ॥ अलंघ्यते न गांधारे विदुरेन प्रशंसति ॥ न त्वसौ सुमहाबुद्धिरहितं नो विदिष्यति ॥ ७ ॥ हितं हि परमं मन्ये विदुरो यत्प्रभाषते ॥ क्रियतां पुत्रतत्सर्वमेतन्मन्ये हितं तव ॥ ८ ॥ देवर्षिर्वासवगुरुर्देवराजाय धीमते ॥ यत्प्राह शास्त्रं भगवान् बृहस्पतिरुदारधीः ॥ तद्वेदविदुरः सर्वं सरहस्यं महाकविः ॥ ९ ॥ स्थितस्तु वचने तस्य सदाहमपि पुत्रक ॥ विदुरो वापि मेधावी कुरूणां प्रवरो मतः ॥ १० ॥ उद्धवो वामहाबुद्धिर्वर्ष्णीनामर्चितो नृप ॥ तदलं पुत्रद्यूतेन द्यूते भेदो हि दृश्यते ॥ ११ ॥ भेदे विनाशो राजस्य तत्पुत्रपरिवर्जय ॥ पित्रामात्राच पुत्रस्य यद्वै कार्यं परं स्मृतं ॥ १२ ॥ प्राप्तस्त्वमसितन्नामपि तपैतामहं पदं ॥ अधीतवान्कृतीशास्त्रे लालितः स ततंगृहे ॥ १३ ॥ भ्रातृज्येष्ठः स्थितो राज्ये विदसे किन्नशोभनं ॥ पृथक् जनैरलभ्यं यद्भोजनच्छादनं परं ॥ १४ ॥ तत्प्राप्तोऽसि महाबाहो कस्माच्छोचसि पुत्रक ॥ स्फीतं राष्ट्रं महाबाहो पितृपैतामहं महत् ॥ १५ ॥ नित्यमाज्ञापयन् भासिदिविदेवेश्वरो यथा ॥ तस्य ते विदितं प्रज्ञशोकमूलमिदं कथं ॥ समुत्थितंदुःखकरं तन्मेशंसितुमर्हसि ॥ १६ ॥ दुर्योधन उवाच अश्राम्याच्छादयामीति प्रपश्यन्पापपूरुषः ॥ नामर्षं कुरुते यस्तु पुरुषः सोधमः स्मृतः ॥ १७ ॥ न मां प्रीणाति राजेंद्र लक्ष्मीः साधारणी विभो ॥ ज्वलितामेव कौंतेये श्रियं दृष्ट्वा च विव्यथे ॥ १८ ॥ सर्वांच पृथिवींचैव युधिष्ठिरवशानुगां ॥ स्थिरोऽस्मि यो हं जीवामि दुःखादेतद्वीमते ॥ १९ ॥ आवर्जिता इवाभांति नीपाश्चित्रककौकुराः ॥ कारस्कारालो हजं घायुधिष्ठिरनिवेशने ॥ २० ॥ हिमवत्सागरारूपाः सर्वे रत्नाकरास्तथा ॥ अंत्याः सर्वे पर्युदस्ता युधिष्ठिरनिवेशने ॥ २१ ॥ ज्येष्ठोऽयमिति मां मत्वा श्रेष्ठश्चेति विशंपते ॥ युधिष्ठिरेण सत्कृत्य युक्तो रत्नपरिग्रहे ॥ २२ ॥ उपस्थितानां रत्नानां श्रेष्ठानामर्घहारिणां ॥ नादृश्यत परः पारो नापरस्तत्र भारत ॥ २३ ॥

रिणां बहुमूल्यवतां रत्नाणां अश्वगजादितत्तज्जात्युत्कृष्टवस्तूनां पुरःस्थितानां प्रांतापरांतौ देशत इत्यन्तावधारणं च क्षुषानकर्तुं शक्यमित्यर्थः ॥ २३ ॥